herpy

MASKGRODDJUR

Mexican Caecilian

Dermophis mexicanus

Dermophis mexicanus är ett stort, benlöst och grävande maskgroddjur från Mexiko och Centralamerika. Den liknar en stor daggmask, lever i fuktig, lös jord och föder levande ungar efter en dräktighet på 11 månader. Det finns bara lite kunskap om skötseln av arten.

Familj: Dermophiidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**30-60 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Grävande**
Biotop	**Torrskog, regnskog och bergsskog**
Hudgift	**Inget känt**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, natt	**21-23 °C**
Luftfuktighet	**90-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Behövs inte**
Föda	**Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Utveckling	**Levandefödande**
Könsmogen	**24-36 mån.**
Kullstorlek	**3-16 ungar**
Dräktighet	**335 dagar**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Dermophis mexicanus är ett långsträckt, benlöst groddjur utan yttre öron och med små ögon under huden. Kroppen är mörkgrå på ovansidan och ljus på undersidan, där ringarna är mörkt tecknade, och ungefär hundra tvärgående hudveck ger ett segmenterat utseende som hos en daggmask. Huvudet har en spetsig nos, och mellan öga och näsborre sitter en liten känselarm som djuret använder för att hitta byten i mörker. Vuxna djur är 30-50 cm långa, i enstaka bestånd upp till 60 cm, och arten är ganska kraftig för att vara ett maskgroddjur. Vikt och livslängd är inte kända; livslängden i boxen är en uppskattning.

Säkra yttre könsskillnader är inte beskrivna.

Någon hudgift har inte beskrivits hos arten. Liksom andra groddjur har den körtlar i huden, så tvätta händerna efter hanteringen och rör inte ögon och mun.

Utbredning och livsmiljö

Dermophis mexicanus lever från södra Mexiko (Guerrero på Stillahavssidan och Veracruz på Atlantsidan) genom Guatemala, El Salvador, Honduras och Nicaragua till Costa Rica och norra Panama. Den är mest utbredd på Atlantsidan, men finns också i åtskilda områden på Stillahavssidan. Förekomst i Belize är möjlig men inte bekräftad.

Arten är inte hotad (IUCN: LC), men bestånden är splittrade, och i flera trakter där den var vanlig har den blivit sällsyntare.

> **Naturlig utbredning:** Mexiko, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica och Panama.

LIVSMILJÖ

Dermophis mexicanus gräver i fuktig, lös jord och finns under löv, stammar och växtrester i torr och fuktig låglandsskog, i bergsskog upp till omkring 1200 m och i kulturlandskap som kaffe- och bananplantager, byträdgårdar och kraftigt påverkad skog. Den trivs särskilt där kaffeskal ligger och ruttnar, så att jorden blir fuktig och rik på daggmaskar.

Djuret gräver sina egna gångar och ligger på lur efter byten. I skymningen och på natten, särskilt i lätt regn, kommer det upp till ytan. Födan är daggmaskar, termiter, unga gräshoppor och syrsor, snäckor och andra smådjur; stora djur tar också små ödlor och nyfödda möss.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Dermophis mexicanus*, men arten är en av de landlevande maskgroddjur som oftast finns i handeln. *D. mexicanus* hålls i en tät låda av tjockväggig plast eller ett terrarium med fast lock och en djup botten att gräva i. Ett vuxet djur ska ha minst 60 × 40 × 45 cm, så att det finns plats för 25-35 cm botten och en luftficka ovanför. Locket ska sluta tätt och ha en vikt ovanpå: ett djur som kan nå locket tar sig ut genom den minsta springa, och fodermaskarna kryper också ut. Gör ventilation med små hål i sidorna precis under kanten, täckta med fint nät; det ska inte finnas hål i locket.

Botten är det viktigaste beslutet. Oblekta pappersfibrer (pappersbaserat strö utan doft) är beprövade: de håller fukten, maskarna lever i dem, och maskgroddjuren föredrar dem tydligt framför kokosfibrer. Steriliserad, ogödslad matjord kan också användas. Enbart kokosfibrer avråds: de dammar, fastnar på huden och kan packa ihop sig till en hård propp i tarmen. Byt botten var 4:e-5:e månad, eller tidigare om den blir smutsig, och titta samtidigt till djuret.

Lägg ett platt stycke värmebehandlad bark eller trä på ytan. Djuren ligger gärna precis under det, och det gör det lätt att titta till dem utan att gräva. Levande växter behövs inte.

TEMPERATUR

Håll 22-25 °C på dagen och 21-23 °C på natten. Temperaturen ska vara stabil och variera högst omkring 3 °C; snabba och stora svängningar tolereras dåligt. Står lådan i ett rum med jämn temperatur behövs sällan uppvärmning. En värmematta under ena änden ger en temperatur- och fuktgradient som djuret kan välja i; botten torkar ut något över värmen, så håll koll på fukten. Om djuret stannar på ytan i stället för att gräva ner sig är temperatur, fukt eller botten fel.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Botten ska vara jämnt fuktig men inte så blöt att man kan pressa ut vatten ur en handfull, och det får aldrig stå vatten i botten av lådan. Luften i lådan är så gott som mättad med fukt (90-100 %). Håll fukten genom att spraya och då och då vända botten, och låt gärna ena änden vara lite torrare än den andra. Använd flaskvatten, regnvatten eller kranvatten som fått stå en dag.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Det ska inte finnas någon vattenskål. Djuret får vatten från den fuktiga botten och från kondens på lådans väggar, och en vattenskål gör lätt botten för blöt. Vattnet används bara för att fukta botten.

LJUS OCH UVB

Arten lever under jorden och behöver varken UVB eller särskild belysning. En vanlig dygnsrytm i rummet med 10-14 timmars ljus räcker. Lådan ska inte stå i direkt sol.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Daggmaskar är huvudfodret och tas av nästan alla landlevande maskgroddjur. Använd små till medelstora daggmaskar, till exempel kompostmaskar, och klipp dem i bitar till ungar. Lägg 10-15 maskar i lådan varannan vecka. I en fuktig pappersbotten lever maskarna vidare utan att ruttna. Arten tar mer varierad föda än de flesta landlevande maskgroddjur: ge syrsor en gång i månaden och nyfödda möss med 2-3 månaders mellanrum.

Djuret hittar födan med luktsinnet och känselarmarna och syns sällan äta. Gräv regelbundet igenom botten: många kvarlevande maskar betyder överfodring eller ett djur som inte äter. Räkna maskarna in och ut när ett djur är nytt. Maskarnas näringsvärde ökar om man strör kalk- och vitaminpulver i deras jord 4-6 dagar före utfodring.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Dermophis mexicanus lever dolt och tillbringar nästan hela tiden nedgrävd. Om djuret ligger mycket på ytan är botten för blöt, för torr, för kall, för varm eller kemiskt obehaglig, eller så saknas ett gömställe på ytan; byt i så fall botten och kontrollera temperaturen.

Ett djur per låda gör det lätt att följa vikt och hälsa och utesluter konflikter. Flera djur av samma art kan också hållas tillsammans om man regelbundet kontrollerar bett och skador, och det ger bättre chans till ungar. Hantera djuret så lite som möjligt och bara med rena, våta händer utan kräm eller tvålrester.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Arten blir könsmogen vid två till tre års ålder. Könen är inte lätta att skilja åt utifrån, och säkra yttre kännetecken är inte beskrivna. Djur till avel ska vara fullvuxna och i god kondition, särskilt honorna, som bär ungarna i 11 månader.

PARNING

Befruktningen är inre: hanen vänder ut den bakre delen av kloaken och för in den i honans kloak. Hanarna producerar sperma större delen av året, men honorna i ett bestånd är dräktiga samtidigt, så parningstiden är kort och gemensam. Hur djuren hittar varandra och vad som utlöser parningen är inte känt, och avel i fångenskap är inte beskriven.

ÄGG OCH LARVER

Dermophis mexicanus lägger inte ägg. Fostren utvecklas i honans äggledare och lever bara på gulan de första ungefär tre månaderna. Därefter skrapar de äggledarens vägg med särskilda fostertänder och lever av en näringsrik utsöndring från körtlar i väggen. Fostren har stora, tredelade gälar.

Dräktigheten varar 11 månader. Honan föder 3-16 ungar när regntiden börjar i maj-juni. Hon ska ha rikligt med foder och ro under hela perioden. Det finns ingen yngelvård efter födseln.

METAMORFOS

Det finns inga larver och ingen förvandling. Ungarna föds färdigutvecklade och 10-15 cm långa, trots att modern bara är 30-45 cm. Fostertänderna faller av vid födseln, och de vuxnas tänder kommer inom några dagar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nyfödda ungar ska ha en låda med djup, fuktig botten som de vuxna och utfodras med små daggmaskar eller maskbitar. Håll dem fuktigt och stabilt, och väg dem regelbundet. Uppfödning i fångenskap är inte beskriven närmare.

Hälsa och vanliga misstag

Sjukdom syns sent hos ett djur som lever nedgrävt. De viktigaste problemen är:

- Djuret ligger på ytan: fel fukt, temperatur eller botten, eller ett saknat gömställe. Rätta till förhållandena.
- Propp i tarmen: kokosfibrer kan packa ihop sig i tarmen, och det kan vara dödligt. Använd pappersfibrer eller steril jord.
- Hudproblem: svamp- och bakterieinfektioner, ofta efter smutsig botten eller skador. Kräver veterinär.
- Parasiter: rundmaskar, binnikemaskar och encelliga parasiter förekommer ofta hos maskgroddjur i fångenskap. Låt

undersöka ett träckprov.

- Rymning: djuret tar sig ut genom små springor och torkar ut. Använd tätt lock med vikt.

Chytridsvampen *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) förekommer hos maskgroddjur. Nya djur sätts i karantän och testas, och redskap och händer tvättas mellan lådorna. Håll ett nytt djur den första månaden i en liten låda där man kan räkna maskar in och ut och se om det äter. Gå till en veterinär med kunskap om groddjur om djuret inte äter på flera veckor, tappar i vikt, får sår eller stannar på ytan.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.